

POSTANOWIENIE

Dnia 9 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Patrycja Kotlarska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego
w sprawie J. J.

w przedmiocie warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 listopada 2016 r.,

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego
na niekorzyść

od postanowienia Sądu Apelacyjnego

z dnia 30 czerwca 2016 r., sygn. akt II AKzw (...),

zmieniającego postanowienie Sądu Okręgowego w O.

z dnia 12 stycznia 2016 r., sygn. akt IV Kow (...),

1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną;

**2. obciąża Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 11 lutego 2013 r. [sygn. akt II AKa (...)]
zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 6 maja 2011 r. [sygn. akt XXI K
(...)] J. J. został prawomocnie skazany za przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z
art. 294 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw.
z art. 65 § 1 k.k. na karę 6 lat pozbawienia wolności oraz na grzywnę w wysokości

360 stawek dziennych, przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 2.000 złotych. Został także zobowiązany do częściowego naprawienia szkody w kwocie 54.000.000 złotych na rzecz E. S.A. w K. w B.

Na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczono skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności 4 lat 6 miesięcy i 7 dni. Konsekwencją tego było nabycie przez skazanego uprawnienia do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie (na podstawie art. 78 § 2 k.k.).

Postanowieniem Sądu Okręgowego w O. z dnia 12 stycznia 2016 r. [sygn. akt IV Kow (...)], na podstawie art. 77 § 1 k.k., art. 78 § 1 k.k. oraz art. 161 § 1 k.k. w., odmówiono udzielenia J. J. warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbycia reszty orzeczonej kary pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu wniesionego od powyższego postanowienia zażalenia Sąd Apelacyjny, postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 r. [sygn. akt II AKzw (...)] na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w. zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że na podstawie art. 77 § 1 k.k. i art. 78 § 2 k.k. warunkowo zwolnił J. J. z odbycia reszty kary oraz na podstawie art. 80 § 2 k.k. wyznaczył mu okres próby do dnia 30 czerwca 2019 r.

Od powyższego postanowienia kończącego postępowanie kasację w trybie art. 521 § 1 k.p.k. wniósł Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, zarzucając przedmiotowemu rozstrzygnięciu:

I. rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k., art. 98 § 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., polegające na tym, że Sąd Apelacyjny orzekając odmiennie co do istoty, nie dokonał wszechstronnej, kompletnej i wnikliwej oceny wszystkich przesłanek z art. 77 § 1 k.k., na podstawie których ustala się prognozę kryminologiczno - społeczną dotyczącą skazanego, z uwzględnieniem wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a także zasad prawidłowego rozumowania i nie poddał w tym zakresie analizie i ocenie całego materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania, zaś w uzasadnieniu wydanego orzeczenia nie wyjaśnił i nie wskazał w sposób należyty przesłanek zajętego stanowiska, a w szczególności nie wykazał, że stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu I instancji było wadliwe oraz nie zaprezentował argumentacji

uzasadniającej taki wniosek, co w konsekwencji doprowadziło do wydania wadliwego postanowienia o warunkowym przedterminowym zwolnieniu J. J. z odbycia reszty kary,

II. rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisu art. 159 § 1 zd. drugie k.k.w. w zw. z art. 65 § 1 k.k., poprzez nie orzeczenie wobec J. J., który został warunkowo przedterminowo zwolniony z odbycia reszty kary i wyznaczono mu trzyletni okres próby, dozoru kuratora sądowego, w sytuacji gdy prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 11 lutego 2013 r., sygn. akt II AKa (...), zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 6 maja 2011 r., sygn. akt XXI K (...), został on uznany winnym popełnienia przestępstwa, z którego uczynił sobie stałe źródło dochodu, co powodowało, że w świetle wyżej wymienionych przepisów prawa materialnego orzeczenie wobec niego dozoru kuratora było obligatoryjne.

Podnosząc powyższe zarzuty Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W kasacji Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego zarzucono naruszenie przepisów prawa procesowego w odniesieniu do sposobu ustalenia przez Sąd Apelacyjny, że zostały spełnione przesłanki zastosowania wobec J. J. warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności. W szczególności zakwestionowano w niej znaczenie prognostyczne upływu czasu, jaki minął od chwili popełnienia przypisanego J. J. przestępstwa. Należy w tym kontekście podkreślić, że z uzasadnienia postanowienia Sądu odwoławczego jednoznacznie wynika, że nie sam upływ czasu miał decydować o pozytywnej prognozie, ale okoliczność, że w ciągu 15 lat od czasu popełnienia przestępstwa skazany nie dopuścił się ponownie czynu karalnego. Fakt ten w oczywisty sposób musi rzutować na ocenę prawdopodobieństwa ponownego popełnienia przez sprawcę przestępstwa w przyszłości.

Trafnie w kasacji wskazano, że okoliczności popełnienia przestępstwa także mają wartość prognostyczną i w tym znaczeniu powinny zostać rozważone w postępowaniu w przedmiocie stosowania warunkowego zwolnienia. Dotyczy to

zwłaszcza tych okoliczności, które mogą świadczyć o demoralizacji sprawcy czy trwałym braku poszanowania dla porządku prawnego. Muszą być one wszakże traktowane na równi z innymi czynnikami prognostycznymi. Taką perspektywę oceny przyjął również Sąd odwoławczy, wskazując, że decydujące znaczenie dla oceny prawdopodobieństwa ponownego popełnienia przez J.J. miało jego zachowanie na przestrzeni ostatnich lat w czasie których nie odnotowano konfliktów prawem, a wręcz przeciwnie, podejmował on działania świadczące o integracji społecznej.

Autor kasacji zdaje się także uważać, że Sąd odwoławczy, orzekając reformatoryjnie, obowiązany jest podjąć polemikę ze wszystkimi argumentami, które przedstawił w uzasadnieniu swojego orzeczenia Sąd I instancji. Powołane w kasacji przepisy procesowe, których naruszenie zarzucono Sądowi odwoławczemu, obowiązku takiego wszakże nie przewidują. Podejmując odmienne rozstrzygnięcie co do *meritum* sprawy, Sąd odwoławczy winien jest uzasadnić swoje stanowisko, wykazując spełnienie przesłanek materialnoprawnych, przy czym rozumowanie sądu musi pozostawać w granicach wyznaczonych przez treść art. 7 k.p.k. Zarzucając w kasacji Sądowi odwoławczemu naruszenie prawa procesowego w zakresie ustalenia przesłanki pozytywnej prognozy kryminologicznej należało wykazać, że wnioskowanie sądu w sposób oczywisty ma charakter nieracjonalny - a więc jest dowolne, a nie swobodne w zakresie ustaleń faktycznych i wyprowadzanych z tych ustaleń wniosków. Samo stwierdzenie, że Sąd odwoławczy nie odniósł się do wszystkich argumentów, które w swoim uzasadnieniu zawarł Sąd I instancji odmawiając zastosowania warunkowego zwolnienia, nie uzasadnia wniosku, że rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego jest nietrafne, ani też nie podważa racjonalności wnioskowania, które doprowadziło ten sąd do konkluzji o spełnieniu przesłanek zastosowania tej instytucji probacyjnej. Innymi słowy pominięcie przez Sąd odwoławczy któregoś z argumentów, które przekonały Sąd I instancji o braku przesłanek do zastosowania warunkowego zwolnienia, nie oznacza, że w ten sposób a priori odmienne wnioskowanie Sądu odwoławczego narusza standard oceny dowodów. Z istoty dopuszczalności orzekania reformatoryjnego wynika, że te same okoliczności faktyczne mogą zostać odmiennie ocenione przez sąd odwoławczy. O ile ocena ta spełnia

wymagania z art. 7 k.p.k. pozostaje pod ochroną tego przepisu i nie może być kwestionowana w trybie kasacji. W trybie tym nie można bowiem kwestionować oceny ustaleń faktycznych także wówczas, gdy dotyczą okoliczności istotnych z zakresu sędziowskiego wymiaru kary. Ma to szczególne znaczenie szczególnie wówczas, gdy chodzi o instytucje sędziowskiego wymiaru kary o charakterze fakultatywnym. Z istoty rzeczy bowiem instytucje te określają szerszy zakres sędziowskiego uznania.

W kasacji nie wskazano także, które okoliczności ujawnione w postępowaniu pozostały poza zakresem oceny Sądu odwoławczego (art. 92 k.p.k.). Postanowienie tego Sądu zawierało uzasadnienie, w którym szczegółowo podano, czym kierował się Sąd udzielając warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności oraz dlaczego zarzuty podniesione w zażaleniu obrońcy skazanego uznał za zasadne. Analiza kasacji wskazuje natomiast, iż jej Autor odmiennie ocenia znaczenie okoliczności ustalonych w postępowaniu dotyczącym warunkowego zwolnienia. W istocie jednak owa odmienna ocena stanowi polemikę z wnioskami i ocenami Sądu odwoławczego.

Jak już wcześniej wskazano, stosowanie warunkowego zwolnienia ma charakter fakultatywny, a w związku z tym pozostaje w sferze sędziowskiego uznania. W tej sferze sądy powszechne realizują konstytucyjną kompetencję sprawowania „wymiaru sprawiedliwości” w indywidualnych sprawach. Sfera ta może być przedmiotem ocen Sądu Najwyższego w trybie kasacyjnym tylko w perspektywie naruszenia prawa. Sąd Najwyższy nie pełni bowiem w takim przypadku funkcji sądu odwoławczego. Inicjując w trybie kasacyjnym kontrolę rozstrzygnięcia odejmowanego w zakresie fakultatywnych instytucji sądowego wymiaru kary (co obejmuje także modyfikacje tej kary w trakcie jej wykonywania) konieczne jest wykazanie, że doszło do takiego rażącego naruszenia konkretnych regulacji prawa procesowego, że mogło to mieć istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia. W kasacji Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego nie wskazano żadnego przepisu prawa, który nakazywałby Sądowi odwoławczemu odnosić się szczegółowo do wszystkich argumentów i wniosków prezentowanych przez Sąd I instancji w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia. Z tego powodu należało uznać ten zarzut za oczywiście bezzasadny.

W odniesieniu do drugiego zarzutu sformułowanego w kasacji, a dotyczącego naruszenia przez Sąd odwoławczy prawa materialnego przez nieorzeczenie dozoru wobec J. J. w okresie warunkowego zwolnienia z odbycia reszty kary pozbawienia wolności, to zarzut ten jest w istocie niedopuszczalny. Brak rozstrzygnięcia o dozorze w postanowieniu o warunkowym zwolnieniu może być bowiem sanowany w każdym czasie z uwagi na treść art. 163 § k.k.w., który to przepis przewiduje możliwość orzeczenia dozoru w okresie próby, choćby nie był on orzeczony w postanowieniu o warunkowym zwolnieniu z odbycia reszty kary pozbawienia wolności. W tym sensie brak rozstrzygnięcia o dozorze nie ma charakteru orzeczenia, które w sposób definitywny wykluczyło możliwość ustanowienia takiego dozoru odrębnym postanowieniem. W istocie urząd prokuratorski, dostrzegając konieczność zastosowania wobec J. J. dozoru w okresie próby, winien niezwłocznie wystąpić o jego orzeczenie na podstawie art. 163 § 2 k.k.w. Rozstrzygnięcie to może także podjąć sąd z urzędu.

Mając na względzie powyższe okoliczności, należało orzec jak w sentencji.

r.g.